

Over de noodzakelijkheid der aanmoediging van het historie- schilderen en van de beeldhouwkunst

<https://hdl.handle.net/1874/188207>

Gle

Opn 3493
Kar
E.H.U.
I

OVER DE
NOODZAKELIJKHEID DER AANMOEDIGING
VAN HET
HISTORIE-SCHILDEREN
EN VAN DE
BEELDHOEWKUNST.

DOOR
J. DE VOS, Wz.

VOORGELEZEN IN DE VEREENIGDE ZITTING DER VIER KLASSEN

VAN HET

*Koninklijk-Nederlandsche Instituut van Wetenschappen,
Letterkunde en Schoone Kunsten.*

den 14^{den} April 1841.

Koninklijk-Nederlandsche Instituut van Wetenschappen,
Letterkunde en Schoone Kunsten.

SIRE!

KONINKLIJKE PRINS!

MIJNE HEEREN!

Er is voorzeker niets, wat een Volk bij den tijdgenoot meer veredelt en bij de nakomelingschap meer verhoogt, dan de trap van volkomenheid waarop Wetenschap, Letteren en Kunsten bij hetzelfde staan, of vroeger gestaan hebben.

Immers, wanneer wij de rollen der geschiedenis open slaan, om daaruit de lotgevallen der voorgelachten en de rij der aanéén geschakelde gebeurtenissen met derzelve oorzaken en gevolgen te leeren kennen, verwijlen wij dan niet het liefst bij die tijdvakken, waarin veredeling en beschaving door Wetenschap, Letteren en Kunst op het luisterrijkst uitblonken? is het niet die beschouwing, waarin wij eene aangename verpozing vinden van al de twisten en gruwelen, die het menschedom zoo veel onheil hebben berokkend? wordt niet het overzigt van voortgang en teruggang, welken wij bij de onderscheidene volken waarnemen, eene leerrijke waarschuwing voor 't geen wij te doen of te vermijden hebben; en verheugen wij ons niet, om slechts dit eene voorbeeld te noemen, dat, schoon wij de Grieksche Staten, door onderlingen naijver verzwakt, door Azië overheerd en eindelijk door Rome's oppermagt vernietigd zien, echter de
over-

overblijffelen van Letterkunde en Kunstgewrochten, die zij ons hebben nagelaten, ons nog van den zuiveren smaak en het heerlijk kunstvermogen van dat éénige volk der oude wereld, ten getuige strekken?

Wanneer wij echter met onze beschouwing verder gaan, en de oorzaken van den roem, die sommige tijdvakken boven andere, met regt, te beurt viel, nader trachten op te sporen, dan ontdekken wij spoedig, dat zoo al bij de Volken zelve een bijzondere aanleg gevonden werd, om tot eene buitengewone hoogte op te stijgen, nog andere omstandigheden daartoe krachtadig hebben medegewerkt; ja, dat, zonder dezelve, dit buitengewone niet zou hebben plaats gevonden.

Onder die gunstige omstandigheden, meen ik vooral te mogen tellen de bescherming van die vermogende mannen, die zelve met een edel Kunstgevoel bezielde, de Kunst en hare Beoefenaars vereerden; door hun voorbeeld de Kunst aanmoedigden en in meer of minder grootfche ontwerpen zoo wel hun naam, als dien der Kunstenaars, die het geluk hadden onder hen te leven, vereeuwigen.

Een oogslag op de bloeiendste tijdperken der Kunst laat hieromtrent, mijns inziens, geen twijfel over.

Hoe gelukkig toch de aanleg der Grieken voor al wat schoon en goed is moge geweest zijn, hoe ook hunne fijn gevoelige ziel al wat daarmede strijdig was niet kon dulden, wat waren hunne godenbeelden, vóór dat *Péricles* de Kunst onder zijne bescherming nam en aan *Phidias* gelegenheid verschafte, haar van de knellende boeijen, waarin volks- en priester-vooroordeel haar vasthielden, te ontslaan en zijn talent op het heerlijkst te ontwikkelen? Wat is de *Diana* van Ephesen met hare gedwongene houding? wat zijn zelfs de meer vrije en natuurlijker zich bewegende beelden van *Jupiters* tempel te Aegina, in vergelijking van den elpen-beenen Olympifchen *Jupiter*, of van de kostelijke overblijffels van het Atheensche Parthenon, die toonbeelden van *Phidias* Kunstgenie, die nimmer geëvenaard, veel min overtroffen, zijn geworden?

Beider voorbeeld wekte andere Kunstenaars op: aan hen heeft Griekenland zijnen Kunstroem te danken en nog, na verloop van eeuwen, blijft het

het nageslacht met bewondering op hunne werken en die hunner tijdgenooten staren.

Ten tijde van het Gemeenebest en later, gedurende hunne burgeroorlogen, leiden de Romeinen weinig kunstgevoel aan den dag. Hunne koele, stugge geaardheid en hunne heerschezuchtige staatkunde, deden hen vreemd zijn aan de zachte gewaarwordingen, die Kunst inboezemt; en toch behoefden zij slechts eenen AUGUSTUS, om uit die sluimering te ontwaken en op het bezit van Grieksche Kunstwerken prijs te stellen. Het voorbeeld van éénen man was genoegzaam, om eene geheele natie te bezielen. Kunstenaars ontwikkelden zich in haar midden, en voldeden aan de nu algemeen erkende behoeften. Wie, die geen vreemdeling is in de oude wereldstad, weet niet, dat men nog gebouwen en Kunstwerken aanwijst, die van dat en van de opvolgende tijdvakken dagteekenen en als voorbeelden worden aangeprezen?

Grootter en heilrijker voorzeker was de invloed der *Medicisfen*, bij de herleving der Kunst in Italië.

Nog heden toont *Florence*, welke bescherming dat geslacht, van den Koopmansstand tot de Hertogelijke waardigheid opgeklimmen, aan de Kunsten verleend heeft; en wie zal het beslissen, wat RAFAËL bij zijne ontwikkeling en vooruitgang zonder LEO X (een afstammeling van dat doorluchtig Huis) en diens Raadsman BRAMANTE zou geworden zijn.

Hoe schitterend was niet het tijdperk, waarin de Kunsten in Frankrijk onder LODEWIJK den XIV^{de} bloeiden? Moge al de smaak destijds minder gelouterd en veel tot verkeerde uitersten gedreven zijn, het grootsche zijner ondernemingen; de vaste wil, om het eens voorgenomene ten uitvoer te brengen; de aanmoediging en eerbetooningen aan verschillende Kunstenaars (welligt met te kwistige hand) uitgereikt, verzachten, om der Kunsten wil, het oordeel, dat wij regtmatig moeten uitspreken over den man, die door zijne heerschezuchtige plannen ons Vaderland zoo veel leeds berokkend, en in den avond van zijn leven, een aanzienlijk gedeelte zijner Natie om gewetensdwang geplunderd, vermoord of tot ontvlugting gedwongen heeft.

Ook in de Nederlanden hebben de Vorsten uit het Bourgondische en Oostenrijksche Huis zich steeds als beschermers en voorstanders der Kunst doen kennen, en daardoor de Vlaamsche school eene vermaardheid doen verkrijgen, die nog overal, waar Kunst wordt gehuldigd, dankbaar erkend wordt. Met welke eerbewijzen hebben zij den voortreffelijken RUBBENS, den edelen VAN DIJK en anderen, niet overladen en hun gelegenheid tot werkzaamheid gegeven? Hoe is niet daardoor de eerste door eene andere MEDICIS naar Frankrijk geroepen, en heeft hij zijnen naam vermaard gemaakt door die reeks van Schilderstukken, waarop de geboorte en opvoeding dier Vorstin, haar huwelijk met HENDRIK den IV^{de}, diens vergoeding benevens hare verdere lotgevallen en twisten met haren zoon LODEWIJK den XIII^{de}, tot aan het fluiten van den vrede, zoo heerlijk zijn afgemaald!

Te allen tijde dus en overal, waar zich eene bijzondere kunstontwikkeling vertoonde, zien wij, dat eene edelmoedige bescherming die ontwikkeling in het leven geroepen en op eene lofwaardige wijze heeft ondersteund en bevorderd.

En de geschiedenis van ons Gemeenebest der Zeven Provinciën, weerspreekt zij het gezegde? In geen en deele. Immers, behalve dat ik tot staving mijner meening mij zou kunnen beroepen op de Gemalin van Prins FREDRIK HENDRIK, die, in de overheerlijke Oranjezaal bij 's Gravenhage, haren overleden Echtgenoot, zoo wel als der Kunst eene Eerzuil stichte, waaraan FERDINAND BOL, JORDAENS en anderen hun talent konden besteden, zoo mag niet uit het oog verloren worden, dat de Kunst, uit verschillende oorzaken, hier eene wijziging onderging, vroeger haar geheel vreemd, en welke zij, destijds althans, bij geene andere Natie zoodanig had kunnen verkrijgen.

Ons Land genoot, na de affchudding van Spanje's juk en de vestiging van den Staat onder de Vorsten van Oranje, in het midden der XVII Eeuw, toen de Kunst zoo welig bloeide, dat hare voortbrengfelen nog heden ten dage, als kostbare juweelen, niet dan voor schatten verkrijgbaar zijn, eene welvaart, schaars elders gekend en die zich gedurig
meer

meer en meer uitbreidde. Onze voorvaderen, in beperkte woningen levende en door drukken handel of fabrieken aan het verblijf in de steden gebonden, wenschten zich echter aan de tafereelen van het Land of van huisfelijk bedrijf te verlustigen; te meer daar het hun zoo zelden vergund werd, de vrije Natuur in het open veld te beschouwen. Zij hadden gevoel voor Kunst, maar zagen liever wat dagelijks om hen was, wat in kleinen omvang aan de schoone streken des Vaderlands kon herinneren, dan dat zij groote Schilderstukken zouden begeerd hebben, waartoe hunne woningen bovendien geen geschikte plaats opleverden.

Voor de eerste hadden zij hunne schatten veil, en weldra waren de beide VAN DE VELDE'S, BERCHEM, DU JARDIN, POTTER, WOUWERMANN, CUIJP, RUIJSDAAL, HOBBERMA en zoo vele anderen gereed, om hunne zucht voor Kunst op de volkomenste wijze te bevredigen. Geene woning bijna, waar de werken dier Meesters niet gevonden werden, en van daar dat aantal kostbare overblijfsels van hun kunstvermogen, die nog het sieraad van alle kabinetten, geheel Europa door, blijven uitmaken.

Even zoo en genoegzaam om dezelfde redenen, vinden ook thans nog voortgelijke huisfelijke tafereelen gereeden bijval, en kunnen daarom gerustelijk aan de aanmoediging van bijzondere personen worden overgelaten. Doch de Kunstvakken, die ik bedoelde, als eene buitengewone bescherming behoevende, zijn hooger en edeler. Zij behooren tot het moeilijkste en verhevenste der Kunst; zij vereischen de meeste kennis, oefening en genie, ja dulden zelfs geene middelmatigheid; zij zijn het, die, zonder eene magtige ondersteuning van Grooten en Aanzienlijken, moeten verkwijnen en eindelijk geheel verloren gaan.

Ik bedoelde:

Het Historie Schilderen

en

De Beeldhouwkunst.

B 2

Zul-

Zullen toch de beeldende Kunsten waarlijk tot veredeling van den mensch, tot opwekking van Vaderlandsch gevoel en tot glorie van een Rijk bijdragen, dan kan zulks vooral en schier alléén door Historie-schilder- en Beeldhouwkunst verkregen worden: gezwegen nog, dat zij den Graveur gelegenheid geven, om, door het vermenigvuldigen en verspreiden harer voortbrengfelen, dien roem bij vreemde Natiën over te brengen.

Of zijn zij het niet, die de edele daden der Voorgeslachten of van den Tijdgenoot ons op het doek voor oogen stellen, of de beeldtenissen der uitstekende Mannen op het oorlogsveld, in landsbestuur, in Wetenschap en Kunst in marmer beitelten? Verhoogen *zij* onze liefde niet voor het Land, dat zulke mannen voortbragt; sporen *zij* ons niet ten krachtigste aan, om hun voorbeeld na te volgen, en leeren zij ons niet de Kunst op hare regte waarde schatten? of gloeit ons de borst niet van edel gevoel, wanneer wij *hier* de oogen om ons slaan, en de beeldtenissen van zoo vele edelen uit het Voorgeslacht aanschouwen en ons hunne loffelijke daden herinneren, of wanneer wij de praalgraven van den grondlegger onzer Vrijheid, van de TROMPEN, DE RUIJTER'S, VAN GALEN'S, DE EVERTSEN en andere Zeehelden bewonderen? Kunnen wij dan nog twijfelen, of beide Kunsten eene bijzondere bescherming verdienen, bij de zekerheid, dat zij zonder dezelve onder ons geheel te gronde zullen gaan? Neen voorzeker!..... De Vierde Klasse althans heeft getracht voor zoodanig verval te waken, door de stichting eener Akademie van Beeldende Kunsten aan te prijzen, welke door de Hooge Regering voor ruim twintig Jaaren hier ter stede is gevestigd, en door meermalen op de bevordering van Historie-schilderen en Beeldhouwkunst aan te dringen.

Ik weet het, men heeft meermalen het nut van Schilder-akademiën betwist; men heeft ze zelfs voor de Kunst nadeelig beschouwd. Men heeft gevraagd, of het genie van REMBRANDT alléén niet genoegzaam geweest is, om hem, zonder zulk eene Instelling, tot een der grootste, zoo niet den grootsten van alle Kunstenaars te maken? Maar, gelijk het meermalen gaat, door te veel te willen bewijzen, heeft men het bewijs alle kracht ontnomen.

Ik

Ik ontken niet, dat dergelijke Scholen wel eens eene verkeerde rigting aan de Kunst gegeven hebben; dat, bij voorbeeld, de School van DAVID, in tegenstelling der laffe gemanierdheid van BOUCHER en VAN LOO tot een ander uiterste is vervallen, waarbij de studie der Antieken zoo ver werd gedreven, dat Grieken en Romeinen schier van alle kleeding ontbloot moesten voorgesteld worden, om op eenige goedkeuring te kunnen rekenen, terwijl men zich alleen toeleide op een schoonen vorm en zuiveren omtrek, en het koloriet overtollig werd geacht, zoo dat de stukken meer naar basreliefs, dan naar Schilderijen geleken. Dit was voorzeker te misprijzen; doch uit diezelfde School zijn later mannen van Genie ontstaan, waaronder ik alleén den nog levenden PAUL DE LA ROCHE behoef te noemen, die, met de kennis dier strenge studie toegerust, zich een nieuwen en vrijen weg, meer met de natuur overeenkomstig, hebben weten te banen.

Akademiën moeten beschouwd worden als bewaarplaatfen van 't geen de Oudheid en latere Kunst heeft opgeleverd, als oefenscholen voor hen, die ernstig naar kunstbeschaving trachten. Bij haar berusten de bronnen, waaruit steeds geput moet worden, tot welke men, bij verbastering van smaak, steeds kan terugkeeren, om er zich uit te laven. De verwaarloozing dier bronnen is, helaas! de oorzaak van gemis aan kennis, waarover men, met regt, bij de meeste onzer jeugdige Kunstenaars klaagt, die wanen, dat de tempel des roems even zoo goed kan bereikt worden langs de bloemrijke paden van luim en verbeelding, als langs den hobbeligen weg van oefening en volharding.

Akademiën en Kunstscholen zijn dus noodzakelijk, al is het, dat zij somtijds niet aan hare wezentlijke bestemming beantwoorden. De gelegenheid tot studie moet altijd openstaan; dan is zelfs daar, waar echte Kunst verloren schijnt, en zij zich alleen met weinig beteekenende onderwerpen bezig houdt, slechts een man van genie noodig, om haar uit die sluimering op te wekken, zoo als wij dit in onzen leeftijd van den verdienstelijken VAN BREE gezien hebben, die de vervallen Vlaamsche School op nieuw in 't leven geroepen en haar weder tot eene der eerste van Europa verheven heeft.

Dit

Dit schoone doel was het vooral, 't welk de Klasse op het oog had, toen zij de stichting eener Akademie van Beeldende Kunsten verlangde; daartoe strekten hare uitzigten, toen zij vroeger bij de Hooge Regering op ondersteuning van Historie-schilder- en Beeldhouwkunst aandrong.

Immers, moet niet de Historie-schilder, die, met de noodige kennis toegerust, zijn vak lief heeft, schroomvallig zijn, eene belangrijke gebeurtenis af te malen, wanneer hij niet eenigermate verzekerd is, zijn volbragt werk te kunnen plaatsen? Kan, mag hij zijnen tijd ten beste geven, geldelijke opofferingen voor modellen, costumes als anderzins, zich veroorloven zonder vooruitzicht op belooning? Wat zal den Beeldhouwer, nu zijne Kunst, uit hoofde van den tegenwoordigen Bouwtrant, schier alleen ter versiering van Vorstelijke of andere Openbare Gebouwen gebezigd wordt, aansporen, om iets groots te ondernemen? Zal hij een omflagtigen en kostbaren arbeid aanvangen, zonder bestemming daarvoor te kennen?

Mag het dus niet als noodzakelijk beschouwd worden, dat beide van Hoogerhand worden beschermd en ondersteund, en zou zulks, wanneer de overtuiging van het nuttige en wenschelijke bestaat, niet tevens uitvoerlijk zijn?

Waarom zouden de Raadzalen, de Geregtshoven, de woningen der Aanzienlijken, niet met belangrijke Historiestukken gestoffeerd, derzelve voorportalen en galerijen, ja de lusthoven niet weder, als vroeger, met beeldwerk versierd kunnen worden? Zou dit meer kostbare, dit niet voor elk verkrijgbare, doch van hooger waarde dan gewone sieraden, voor den rijkvermogenden niet een edele prikkel kunnen worden, om iets boven het alledaagsche te bezitten?

Ook in dezen kan het voorbeeld der Grooten en Aanzienlijken niet nalaten, bij de gegoeden spoedig navolging te vinden. Zoo zou de Kunstenaar zich van eene eervolle belooning verzekerd zien, zoo zou echt Vaderlandsche Kunst meer algemeen verspreid worden en de afkeuring van alle welkenkenden zou hij op zich laden, die in openbare betrekking, om eenig geldelijk voordeel, bij vreemden ging zoeken, wat hij bij zijne Landgenooten beter kon verkrijgen.

Doch

Doch bovenal moet die bescherming en ondersteuning, zal zij waarlijk invloed hebben, als een staatsbelang worden betracht, 't welk door geene kleingeestige berekening of tijdelijke besparing mag belemmerd worden. Ja, zij wordt zelfs verplichtend, wil men het goede, dat nog bestaat, niet allengs zien verkwijnen en ten laatste geheel te grond zien gaan.

De geachte Voorzitter dezer Vergadering heeft onlangs zoo welsprekend aangewezen, wat de voormalige Staten van Holland voor de Wetenschappen gedaan hebben; maar ook voor de Kunsten bleven zij niet achterlijk, wanneer de gelegenheid zich daartoe aanbod. Aan hunne onbekrompenheid hebben wij zoo vele praalgraven van Zeehelden en Staatsmannen te danken. Ook de Regeerders dezer Stad huldigden Schilder- en Beeldhouwkunst bij de stichting van hun Raadhuis. Zij waakten er voor, dat die Kunsten bij ons bloeiden en hare beoefenaars de vruchten van hunnen arbeid konden plukken.

Dit voorbeeld werkte op hunne medeburgers. Van daar dat aantal, Schutters- Regenten- en andere Stukken, die, al mogen sommige aan ijdelheid en praalzucht hun oorsprong verschuldigd zijn, echter toonden, dat men het meer verhevene der Kunst niet wilde verwaarloosd hebben, al liet de eigen woning daartoe geene ruimte over.

Het is een verkeerd gevoelen door sommigen in onze dagen voor waarheid verkondigd, als of het tot het nationale *onzer* Kunst zou behooren, alleen Landschappen en huisfelijke taferelen van kleinen omvang voor te stellen en onze oude Meesters zich daarmede als bij uitsluiting bezig hielden. Zij, die dus spreken, schijnen te vergeten, dat zelfs onze Zeeschilders BAKHUIZEN en W. VAN DE VELDE, ook Historie-schilders waren, daar de eerste ons het vertrek van Prins WILLEM den III^{de} naar Engeland, de laatste ons den driedaagschen Zee slag afmaalde, waartoe hij in een Galjoot de Vloot van DE RUYTER vergezelde. Zij schijnen moedwillig de oogen te sluiten voor de menigvuldige Bijbelsche of Mijthologische schilderijen met levensgrootte beelden van GOVERT FLINK, FERDINAND BOL en zoo vele anderen, of zich niet te herinneren de groote stukken van REMBRANDT, van wien *de verrezen Heiland met*

MARIA MAGDALENA zelfs door JEREMIAS DE DECKER met een klinkdicht vereerd is.

Neen, onze vroegere Kunstenaars, hoewel voldoende aan de behoeften en den smaak hunner tijdgenooten, hebben getoond, dat zij tot grootere ondernemingen in staat waren, en het zou eene verderfelijke dwaling zijn, te gelooven, dat men, met veronachtzaming der grootste en edelste Kunstvakken, weinig zou verliezen, daar in de overige nog genoeg zou overblijven, waarop wij roem konden dragen.

Mogt al de Schilderkunst haar ziekelijk aanzijn eenigen tijd voortlepen, met de Beeldhouwkunst is dit voorzeker het geval niet. Zij is te edel, om zich tot kleinigheden te verlagen. Zij zou, bij gebrek aan ondersteuning, weldra verkwijnen, zoo dat men niets dan slecht geoefende werklieden, in plaats van wezentlijke Kunstenaars, zou overig houden en zelfs de dagelijksche benoodigdheden des levens van dit algeheele verval zouden getuigen, gelijk voor weinige jaren het geval was, toen men hier ter stede geen Beeldhouwer kon vinden, in staat, om een goed scheepsgaljoen te beitelen.

Het is er mede gelegen als met de Letterkunde. Verlaat men het spoor der oudheid, vindt men alleen smaak in bevallige nietigheden, dan huldigt men weldra alle buitensporigheden van den geest, en al het waarachtig schoone, alle wezentlijke Poëzij en welsprekendheid gaan verloren.

Historie-schilder- en Beeldhouwkunst zijn de Poëzij en welsprekendheid der Beeldende Kunsten. Voor haar behoud moet gewaakt, haar moet bescherming verleend worden, wil men de Kunst zelve niet te gronde zien gaan.

Een vlugtige oogopslag op hetgeen rondom ons plaats heeft, zal, vertrouw ik, het gezegde in het helderst daglicht stellen.

Het fiere *Albion*, meer bezorgd voor stoffelijke welvaart, dan voor kunstveredeling, heeft nimmer in de Kunst eenigen naam verworven. Weinig of niets wordt zij regtstreeks door de Regering bevorderd. Alles wordt aan particulieren overgelaten, wier grillige luim bijna alleen in portretten smaak vindt, die dan ook tot ontzettende prijzen betaald worden.

den. Sedert WEST kan het op geen Historiefchilder van eenigen rang zich beroemen. Sedert FLAXMAN is de Beeldhouwkunst, in weêrwil der schoone modellen van het Atheensche *Parthenon*, die men voor oogen heeft, van weinig beteekenis.

In Spanje, wiens Vorsten vroeger een MURILLOS, een VELASQUEZ meesterstukken deden voortbrengen, is alle Kunst schier uitgestorven.

Italië, van waar de nieuwere Kunst haren bloeitijd dagteekent, kan in de Schilderkunst thans alléén op vroegere grootheid wijzen. De Beeldhouwkunst staat op hooger standpunt en wordt door vreemden aangemoedigd; doch sedert den dood van CANOVA en ONZEN KESSELS en het terugkeeren van THORWALDSEN naar zijn Vaderland, zal ook zij, zonder hogere tuschenkomst, moeilijk voor kwijning te bewaren zijn.

Frankrijk daarentegen, wiens Vorsten steeds de Kunsten hebben bevorderd, bezit ook nu, in zijnen tegenwoordigen Koning, een' edelmoedigen Voorstander van hare grootste, verhevenste vakken. Hem komt de eer toe, van het onbruikbare *Versailles* in een nationaal museum herfschapen te hebben, alwaar, met Frankrijks Kunstgeschiedenis, ook deszelfs Staatsgeschiedenis in eene rij van tafereelen ten toon gesteld is, waaraan, behalve de vroegere, ook de voornaamste der thans levende Kunstenaars gearbeid hebben.

Hoe vele openbare gebouwen zijn, in den laatsten tijd, niet met groote Schilderstukken, met belangrijke Beeldhouwwerken verfsierd, waaraan het genie zijne krachten heeft kunnen beproeven? Blijft die bescherming bestaan, dan zal, bij alle de wisselingen der mode, bij al de wuftheid der Natie eigen, de ware Kunst niet verloren gaan.

In Duitschland heeft de Kunst, door de Regering krachtadig ondersteund, in minder dan eene halve Eeuw reuzenschreden gedaan. Het Noorden en Zuiden wedijveren te zamen om de kroon. De Berlijnsche en Dusseldorfer Akademiën, elk een afzonderlijken weg bewandelende, hebben de Kunst een nieuw leven gegeven en mannen voortgebracht, die, met hoogen ernst en diepen zin, naar het verhevene trachten.

In Zuid-Duitschland heeft *Munchen* zich, door de kunstliefde van zijnen Ko-

Koning, tot eenen der eerste Kunstzetels in Europa verheven. Gaanderijen, Kunstzalen en Paleizen zijn met fresco Schilderijen, waarvan de onderwerpen uit de Grieksche fabelleer, de oude Legendes, de Poezijën der voornaamste Dichters of uit Beijerens geschiedenis genomen zijn, verfiert. De Beeldhouwkunst heeft de Walhalla met de beeldtenissen en feiten der Vaderlandsche helden bevolkt. Het voorbeeld van den Vorst heeft de hoogere standen niet achter doen blijven. Ridderburgten en Lusthuizen worden nieuw opgetrokken en verschaffen Schilder- en Beeldhouwkunst overvloedigen en eervollen arbeid. Door zoodanige middelen mag een Land, waar vroeger de Kunst nauwelijks bij name bekend was, zich verheugen, het middenpunt der Duitsche Kunstbeschaving geworden te zijn.

Edele wedstrijd voor het Schoone en Goede! mogt zij ook onder ons worden opgewekt en voor de Kunst zulk eene schoone toekomst te wachten zijn! Door vereenigde pogingen kan veel goeds gesticht, veel, hetgeen verkeerd is, worden voorkomen. Weren wij allen wanfmaak en dragen wij, des gevorderd, gewillig het onze bij, om dat verheven doel te bereiken.

Doch mag ik hopen, dat mijne opwekking in het gemoed mijner Landgenooten weêrklank zal vinden? Beleven wij niet een tijd, waarin alle gevoel voor Letteren en Kunsten, ja, waarin de edelste eigenschappen van den menschelijken geest dreigen verftikt te worden, door eene overdrevene prijsstelling op stoffelijke belangen? Een tijd, waarin eene nieuwe ontdekking om de reeds snelle bewegingsmiddelen nog meer te versnellen, of de uitkomsten door chemische en galvanische bewerking in Kunstzaken verkregen, meer deelneming en bewondering verwekken, dan RAFAËLS transfiguratie of REMBRANDS anatomie!

Wat daarvan zijn moge, wij, mijne Medeleden, blijven wij aan onze roeping getrouw; trachten wij, door raad en voorbeeld, het verhevene der Kunst te bevorderen; blijven wij, waar het pas geeft, daarvoor waken, en schromen wij niet het verkeerde aan te tasten, wanneer daardoor de Kunst met verval mogt bedreigd worden.

Ik

Ik acht mij gelukkig, voor eenige oogenblikken het woord te hebben mogen voeren over een onderwerp, dat mij na aan het harte ligt, dat mij, van mijn vroegste jeugd, dierbaar was, en nog, in gevorderde jaren, de lust mijns levens uitmaakt; vooral dat ik zulks heb mogen doen in tegenwoordigheid van eenen Vorst, die de Kunst lief heeft en hare beoefenaars vereert; die voor haar zijne schatten veil heeft, en wiens Paleizen door Historiestukken van levende meesters verfierd zijn.

O, mogt dan, Sire! Uwer Majesteits voorbeeld ook daardoor weldadige vruchten voor de Kunst dragen, dat het onder de vermogenden en aanzienlijken der Natie navolgers vond! dan zou zich voor de Kunst een heerlijk verschiet openen, dan zal eenmaal de XIX Eeuw, even als vroeger de XVII, onder de luisterrijkste tijdperken der Nederlandsche Kunst gerangschikt worden!